

URN:NBN:NL:UI:10-1-101326 - Publisher: Igitur publishing
Content is licensed under a Creative Commons Attribution 3.0 License
Anno 26, 2011 / Fascicolo 1 - Website: www.rivista-incontri.nl

De historiografie van het moderne Italië samengevat

Recensie van: Nick Carter, *Modern Italy in Historical Perspective*,
Londen - New York, Bloomsbury Academic, 2010. ISBN:
9780340759011

Jaap van Osta

Geschiedenis is politiek, althans in Italië is dat zo. Debatten over zaken die het wezen van de nationale geschiedenis raken, worden daar door de politici en de partijen uit handen van de historici getrokken en vervolgens, hartstochtelijk en onbarmhartig, in de politieke arena beslecht. Historische vraagstukken, zoals bijvoorbeeld het karakter van het Risorgimento, de tegenstelling tussen Noord en Zuid en het ontstaan van het fascisme, zijn daardoor in de loop der jaren uitgegroeid tot *causes célèbres* die soms nog meer zeiden over het ideologische en politieke klimaat van het moment dan over de stand van het historisch onderzoek. Wat men van deze *politicizzazione della storia* verder ook mag vinden, ze heeft wel één belangrijk positief effect gehad: door de bemoeienis van de politiek is het historiografische debat hier stukken levendiger dan bij ons en dat heeft ervoor gezorgd dat de publieke belangstelling voor de geschiedenis hier ook beduidend groter is.

Het historiografische debat, of liever gezegd de voornaamste historiografische debatten toegankelijk maken voor een breder publiek, is wat de Britse historicus Nick Carter zich ten doel heeft gesteld in zijn onlangs verschenen handboek *Modern Italy in Historical Perspective*. Dat is dus iets heel anders dan de geschiedenis van het moderne Italië beschrijven en daarom is de titel van het boek op zijn zachtst gezegd misleidend. Maar daar staat tegenover dat de auteur, in plaats van een geschiedenis van het moderne Italië (het zoveelste in het Angelsaksische taalgebied!) te schrijven, de hele discussie die gedurende vele decennia over die geschiedenis is

gevoerd, op een analytische wijze samenvat. Dat is een titanenwerk, dat bij mijn weten nog door niemand is aangedurfd.¹

De auteur wist kennelijk waaraan hij begon, want hij heeft gekozen voor een duidelijke opzet en is systematisch te werk gegaan. Het boek is samengesteld uit drie delen, die elk een historische periode omvatten (de liberale, de fascistische en de naoorlogse periode) met de daarbij horende thema's die voor discussie hebben gezorgd. Die discussie wordt vervolgens in aparte hoofdstukken geanalyseerd en ook daarbij houdt hij zich aan een strak stramien. Elk hoofdstuk is als volgt opgebouwd. De auteur begint met een inleiding, waarin hij het thema presenteert plus het debat dat daarover is gevoerd. Daarop volgt een historisch kader, dat een korte beschrijving bevat van de historische context van het gekozen thema. Vervolgens wordt het debat in grote lijnen gepresenteerd aan de hand van de relevante historiografische interventies. Hij sluit daarna af met een kritische evaluatie van de discussie en een persoonlijk conclusie.

Het boek is levendig geschreven en de conclusies van de auteur zijn helder en stimulerend en dat is maar goed ook, want de stof is pittig. Zeker voor een geïnteresseerde leek of de beginnende student (voor wie de auteur het naar eigen zeggen heeft geschreven). Die zal vermoedelijk niet genoeg hebben aan de korte historische exposés om de finesses van het historiografische debat, dat vaak over detailkwesties gaat, te kunnen begrijpen. Ook de topzware bibliografie zal hem eerder afschrikken dan aansporen om zelf in de historiografie te duiken. Op mij kwam het boek over als een welkome bundeling van al het studiemateriaal dat ik in de loop van de jaren bij elkaar had gezocht en samengevat ter voorbereiding van mijn colleges - het zou mij niet verbazen als dat oorspronkelijk ook voor Carter gegolden heeft.

Jaap van Osta

Universiteit Utrecht, Departement Moderne Talen, Opleiding Italiaanse taal en cultuur, Trans 10, 3512 JK Utrecht.

A.P.J.vanosta@uu.nl

---

¹ Er zijn aanzetten gedaan, maar die beperken zich tot een enkele periode of een deelgebied. Ik noem: Vera Zamagni's *The Economic History of Italy* (1993) en Federico en Jon Cohen's *The Growth of the Italian Economy* (2001) voor de geschiedschrijving van de moderne Italiaanse economie en Richard Bosworth's *The Italian Dictatorship: Problems and Perspectives in the Interpretation of Mussolini and Fascism* (1998) voor de geschiedschrijving van het Italiaanse fascisme.